

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

L'Economat SCCL, empoderament social al barri antic de Valls

Pàg. 10

ENTREVISTA:
David Bonvehí. DG d'ESS
i el Cooperativisme.

Pàg. 13

ECONOMIA PER LA VIDA:
Transició ecosocial a
la Vegueria del Penedès.

Pàg. 16

MEMÒRIA COOPERATIVA:
Cooperativisme: baluard
en la lluita contra el feixisme.

Pàg. 22

Salut laboral per a persones i organitzacions.

Transformem el nostre entorn mitjançant aportacions de caràcter social amb la fórmula cooperativa com a motor de canvi.

- Integració de la prevenció de riscos laborals, des de la proximitat i la implicació.
- El BenEstar de les persones, el motor de l'Economia.

Confiança

Comunitat

Coneixement

SelPrA
sepra.coop

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Agnès Giner, Carla Liébana, Bernat Marsè, Antònia Montaner, Ricard Pedreira, Xavier Pié, Joseba Polanco, Jordi Rojas, Àlex Romaguera, Lorena Torró, Jordi Via i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: L'Economat, SCCL

Disseny, maquetació i impressió:
L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80

Edició impresa: ISSN 1133-8415.

Edició digital: ISSN 2696-9386.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Sara López.

05

EDITORIAL

El cotxe elèctric no va sobre rodes.

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

El 2025: Un marc global per als reptes locals
Confederació de Cooperatives de Catalunya

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

L'Economat del Camp: l'impuls de les iniciatives populars del barri antic de Valls.
Anna Pujol

13

L'ENTREVISTA

David Bonvehí.
Sara Blázquez

16

ECONOMIA PER LA VIDA

Del pensament a l'acció: transició ecosocial a la Vegueria del Penedès.
Jordi Via

19

PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2024

Proposta per a la creació d'una agència d'intermediació immobiliària i administració de finques a Sabadell
Pol Tintó

22

MEMÒRIA COOPERATIVA

Cooperativisme: baluard en la lluita contra el feixisme
Ivan Miró

25

RESSENYA

Redescobrir la filosofia des del vessant més quotidià
Ricard Pedreira

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Sara López Marchena

(Càceres, 1983), educadora social i periodista,
sòcia de la cooperativa Cuentropía

Del cooperativisme m'atrau la idea que juntes podem treballar millor per un bé comú i ser més fortes. Cooperant compartim idees, recursos, contactes, projectes, espais, il·lusions, dubtes, reptes... Del cooperativisme m'agraden molt els valors de solidaritat i d'igualtat, ja que en un món tan competitiu i individualista com el que tenim, crec que cal més col·laboració i empatia.

Igualment, però, des del cooperativisme tenim molts reptes. Per a mi, un d'ells és la comunicació. És cert que comuniquem molt i cada vegada es parla més del cooperativisme, però encara hi ha molt desconeixement per part de la població en general i molta confusió sobre el que és l'economia social i solidària. Crec que hem de portar més el cooperativisme als centres educatius, als barris, als carrers i sortir més als diaris generalistes, als llibres, al cinema, que

es vegi que hi ha altres maneres de fer economia i d'emprendre. Fer-nos més visibles, perquè quan diguis que ets una cooperativa sense ànim de lucre no et preguntin si els tallers són gratuïts o si nosaltres podem viure d'això.

Abans pensava que el cooperativisme era una utopia, per desconeixement.

No coneixia el món del cooperativisme i pensava que això de col·laborar, de la democràcia, l'horitzontalitat i la solidaritat en una empresa era molt difícil d'aconseguir i sí, pensava que era una utopia. Però després de conèixer moltes persones que estan darrere moltes cooperatives, i que estan lluitant per fer gran el cooperativisme i per a la transició ecosocial, cada vegada estic més convençuda que és una realitat i de la qual formo part. Estic molt contenta d'haver escollit aquesta opció per a Cuentropía amb les meves sòcies de la cooperativa.

El cotxe elèctric no va sobre rodes

Si ens preguntessin quants cotxes hi ha al món, probablement la majoria de nosaltres respondríem que molts milions, però rarament algú arribaria a dir 1.310 milions, que és l'última estimació que tenim, datada el 2020. I si ens preguntessin quants cotxes es preveu que hi haurà el 2050, d'aquí a vint-i-cinc anys, pocs gosarien doblar pràcticament la quantitat i dir 2.210 milions, que és l'estimació oficial.

Aquestes xifres són una absoluta monstruositat; el planeta no les aguantarà. De fet, ja no les aguanta: d'aquí provenen en bona mesura el canvi climàtic i la contaminació de l'aire, però també la creixent escassetat de materials i d'energia.

D'altra banda, pretendre fabricar en aquests pròxims anys dos mil milions de nous vehicles elèctrics per reemplaçar els actuals és un altre disbarat. El cotxe elèctric no és la panacea: necessita sis cops més materials i minerals que el convencional i el seu cicle de vida gasta un 67% més d'energia que un de gasolina i dièsel mentre que, en el millor dels casos, les emissions que es desprenen per fabricar-lo són només un 15% inferiors a les del vehicle convencional.

Si per mantenir un model de mobilitat basat en el cotxe ara volem electrificar-lo massivament, aquest disbarat el pagarem molt car: provocarem un augment dramàtic del CO₂ a l'atmosfera i ja no ens quedaran prou materials ni energia per cobrir amb energies renovables les necessitats essencials de tota la humanitat.

Ara que la indústria de l'automòbil entra en crisi és una oportunitat per enterrar aquesta megalomania sobre rodes que ens portaria a estimarbar-nos. La disminució de la demanda de vehicles elèctrics a Europa i, en menor grau, arreu del món fa, per exemple, que Nissan, que està a un pas de la fallida, acomiadi de moment nou mil persones; Ford, quatre mil; Volkswagen pretén acomiadar-ne desenes de milers... Les causes d'aquest descens de les vendes són diverses: la pèrdua de poder adquisitiu de les classes populars en aquests darrers anys; les inferiors prestacions dels vehicles elèctrics respecte als convencionals, i sobretot el gradual encariment dels materials crítics i de l'energia que es necessita –energia fòssil– per extreure'ls i transportar-los.

Davant d'aquesta situació, experiències com la dels quatre-cents treballadors i treballadores de la fàbrica auxiliar de l'automòbil GKN Driveline (ex FIAT), de Florència, que el 2021 van respondre al seu acomiadament ocupant la planta, traient milers de persones al carrer, cooperativitzant l'empresa i reconvertint la producció cap al transport públic, ens donen valuoses pistes de quina pot ser l'alternativa.

La gent de GKN ens ensenya que, sense la mobilització de la classe treballadora per defensar els llocs de treball, però també per reorientar la producció cap a les necessitats reals de la societat, no hi haurà transició ecosocial.

En l'àmbit del transport, la transició ecosocial es concreta a aconseguir una mobilitat sostenible. Vol dir substituir l'actual flota de vehicles privats per una altra molt més reduïda de vehicles elèctrics d'utilitat social com ara cotxes compartits, autobusos, tractors, ambulàncies, etc., en un context de relocalització de les activitats i, per tant, de reducció de les necessitats de mobilitat, moltes de les quals s'hauran de satisfer anant a peu, en bicicleta o en transport públic, això sí, un transport públic molt millorat respecte a l'actual.

No cal dir que iniciatives com Som Mobilitat, les cooperatives de ciclogística o l'urbanisme feminista que apliquen moltes cooperatives d'arquitectura, formen part també d'aquest nou model de mobilitat que tant necessitem.

#EnsMostremComSom AL BALANÇ SOCIAL

La Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES) ha publicat un any més els resultats del balanç social de l'ESS a Catalunya, refermant el seu compromís amb la transparència i els valors que impulsen des de l'economia solidària. Aquest exercici col·lectiu permet conèixer la realitat de l'ESS i visibilitzar una alternativa concreta al model capitalista.

Amb el lema #EnsMostremComSom, volen evidenciar que l'ESS és un referent de responsabilitat social i ambiental real. Davant del greenwashing i altres formes de rentat d'imatge pròpies del capitalisme, aposten per una transparència autèntica.

309 entitats, el 75% de les quals són sòcies de la XES, han participat al balanç social 2024, amb més de 142.200 persones implicades.

Alguns dels indicadors més rellevants són:

- **Equitat:** el 66% de les dones ocupen llocs de responsabilitat a les entitats de l'ESS.
- **Treball digne:** el 63% de les entitats milloren els permisos legals de conciliació i un 85% generen espais d'atenció emocional per a les persones treballadores.
- **Sostenibilitat ecològica:** el 98% de les empreses apliquen criteris de consum sostenible i el 76% adopten mesures per reduir o compensar la petjada ecològica.
- **Distribució justa de la riquesa:** el 72% dels beneficis no van a paradisos fiscals ni a butxaques milionàries, sinó a reserves, compensació de pèrdues, inversions pròpies en causes solidàries o inversions en entitats financeres de l'ESS.
- **Cooperació:** el 96% de les entitats intercooperen amb altres organitzacions del sector.
- **Compromís amb l'entorn:** el 79% operen amb finances ètiques, demostrant que és possible posar els diners al servei de la gent.

+ info: xes.cat

LES JUNTES, UNA COOPERATIVA D'HABITATGE DISPERS A L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Fa temps que l'accés a l'habitatge ha esdevingut un gran problema per a moltes persones. Un problema que a alguns barris es manifesta quotidianament i cada cop de manera més crua. De la necessitat de passar a l'acció i sumar alternatives sorgeix Les Junes, barris i economies comunitàries pel bon viure. Aquesta iniciativa és fruit de la cooperació entre LaFundició, La Dinamo i Lacol, i compta amb el suport de Coop57.

Les Junes vol extreure del mercat especulatiu habitatges privats per incorporar-los a una cooperativa d'habitatge dispers al barri de La Florida de l'Hospitalet de Llobregat i cooperativitzar la propietat del sòl mitjançant la figura de sòl comunitari. Es tracta de crear una estructura de governança compartida que esdevindrà la propietària del sòl, i cedirà l'usdefruit dels habitatges a la cooperativa Les Junes. Aquesta estructura comunitària pren de referència les *Community Land Trust* dels països anglosaxons, i té per objectiu blindar el sòl a llarg termini davant l'especulació, així com oferir habitatge estable i assequible.

A partir d'un enxarxament comunitari sostingut des de fa més d'una dècada al barri, Les Junes vol donar resposta a les necessitats del veïnat, perquè l'accés a un habitatge estable pot ser el detonant per revertir processos de precarització i vulnerabilització.

Ara necessiten suport per tirar endavant la cooperativa i es pot cooperar de tres maneres: fent-se sòcies col·laboradores, fent un donatiu o cedint un immoble, o bé comprant títols participatius.

+ info: lesjunes.coop

LA SECTORIAL D'EDUCACIÓ, FORMACIÓ I RECERCA DE LA XES JA ÉS UNA REALITAT

A finals de novembre va iniciar el seu camí la Sectorial d'Educació, Formació i Recerca de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES), amb la realització d'una primera trobada plenària que va tenir una gran acollida. La reunió fundacional va tenir lloc a la seu del Grup ECOS, on es van consensuar els objectius, el funcionament i es va començar a dissenyar el pla de treball per al 2025.

Un total de 36 entitats, a més de persones a títol individual, ja han sol·licitat participar-hi. Especialment destacable ha estat l'interès del sector de la recerca.

La nova sectorial es proposa ser un espai clau per fomentar la intercooperació, impulsar projectes d'educació i recerca, i visibilitzar les organitzacions de l'ESS vinculades a aquest àmbit.

+ info: xes.cat

6A. EDICIÓ DELS PREMIS SOBRE COOPERATIVISME PER A INSTITUTS DEL CAMP DE TARRAGONA

La Fundació Roca Galès i l'Ateneu CoopCamp, amb la col·laboració d'Abacus, convoquem la 6a edició dels Premis als millors treballs sobre cooperativisme per a instituts del Camp de Tarragona. Els premis estan dirigits a l'alumnat de 4t d'ESO, de Batxillerat i de Cicles Formatius de Grau Mitjà i Superior.

L'objectiu és reconèixer treballs, preferentment basats en casos reals, que facin referència al món cooperatiu del Camp de Tarragona i que, per la seva importància, originalitat, implicacions o aportacions mereixin ser reconeguts especialment.

Els premis distingeixen tres categories. La novetat d'enguany és que la categoria per a alumnat de Cicles Formatius s'amplia també a Grau Mitjà. Per tant, hi ha:

- Premi al millor treball grupal de secundària sobre cooperativisme per a l'alumnat de 4t d'ESO.
- Premi al millor treball de recerca sobre cooperativisme per a l'alumnat de Batxillerat.
- Premi al millor treball de projecte sobre cooperativisme per a l'alumnat de Cicles Formatius de Grau Mitjà i Superior.

Els treballs han d'haver estat supervisats per un/a professor/a o tutor/a de la institució educativa on s'hagi matriculat l'estudiant, d'acord amb la normativa dels centres respectius. El treball haurà d'estar redactat en català.

Els premis als millors treballs estan valorats en 200 € per a l'estudiant i es materialitzen en vals de compra de l'ESS del Camp de Tarragona. A més, el centre educatiu al qual pertanyi rebrà un premi en vals de compra valorat en 100 € (per a l'ESS del Camp de Tarragona), una subscripció anual gratuïta a la revista *Cooperació Catalana* i un exemplar de les dues últimes biografies de cooperativistes editades per la Fundació Roca Galès.

+ info: rocagales.cat

Fundat l'any 2004, el Grup Clade va celebrar el 18 de desembre els seus primers vint anys d'història amb una jornada de debat centrada en el futur de l'economia social a Catalunya, conduïda per la periodista Agnès Marquès en el marc de l'Ateneu Barcelonès. La celebració va servir també per donar la benvinguda al grup als quatre nous membres incorporats aquest any, concretament Àuria, Caixa Enginyers, Som Energia i Som Mobilitat.

GRUP CLADE CELEBRA VINT ANYS D'HISTÒRIA

Clade arriba al seu 20è aniversari amb un total de 15 organitzacions membres que, sense comptar les quatre noves incorporacions esmentades, van facturar 1.451 milions d'euros, amb un benefici de 23 milions d'euros. En conjunt, més de 8.400 persones estaven ocupades a Clade amb un creixement de més de 400 llocs de treball durant l'exercici 2023.

L'acte de celebració va comptar amb la participació de representants de les organitzacions i entitats que formen part de Grup Clade; el president de Grup Clade, Tomàs Llompart; la directora general de Clade, Maria Teixidor; la secretària general d'Economia Social, Amparo Merino, i de David Bonvehí, director general d'Economia Social i Solidària i el Cooperativisme.

Durant l'acte es van portar a terme dues taules rodones, on se situaren les necessitats a les quals cal donar resposta i les contribucions que pot fer i que porta fent el grup Clade. Amb la voluntat de vincular-se amb l'entorn, va tenir lloc una conversa sobre envelliment saludable i prevenció de malalties, de la mà dels doctors Manel Esteller i Salvador Macip. Seguidament, la presidenta d'Abacus cooperativa, Maravillas Rojo; el sotsdirector de l'àrea de negoci i serveis al soci a Caixa d'Enginyers, Juanjo Llopis, i el president executiu d'Escola Sant Gervasi Cooperativa, David Cos, van exposar els reptes de Clade des d'una mirada al passat.

+ info: grupclade.com

BRAVA, LA COL·LECCIÓ LIMITADA DE TOP MANTA AMB MALA RODRÍGUEZ

BRAVA és un homenatge als qui desafien les regles, lluiten contra l'exclusió i construeixen un món més just.

Al costat de Mala Rodríguez, la cooperativa Top Manta ha llançat una col·lecció limitada de cent peces, produïdes amb comerç just i creades per a inspirar i transformar. Perquè ser brava és no rendir-se mai.

Les peces de BRAVA han estat confeccionades a mà al seu taller del Raval de Barcelona, seguint principis de comerç just. Aquest espai no sols produeix roba, sinó també oportunitats per a persones que han sortit de la manta i ara treballen amb drets.

Top manta neix el 2017 com la marca de roba social i solidària del Sindicat de Venedors Ambulants de Barcelona. És una marca creada per a millorar les condicions de vida del col·lectiu manter, un projecte concebut amb criteris ètics i sostenibles, que garanteixen el futur de les comunitats locals en comptes d'obligar-les a migrar.

Avui Top Manta no és tan sols una marca de roba; s'ha convertit en un gran projecte cooperatiu que ja ha aconseguit que 120 persones tinguin els seus papers i hagin deixat la manta. Compten amb dos tallers, un de costura i un altre de serigrafia on actualment treballen 25 persones fabricant roba de la marca i assumint encàrrecs externs.

+ info: topmanta.store

SOCIALCOOP, TRENTA ANYS COOPERANT I TRANSFORMANT

Aquest any s'inicia el 30è aniversari de la creació de la Sectorial de Cooperatives d'Iniciativa Social de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, ara SocialCoop.

Fa trenta anys que les cooperatives d'atenció a les persones unides en la Sectorial d'Iniciativa Social de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya ofereixen respostes, des d'una cultura empresarial de proximitat, en els sectors de la gent gran, la infància, l'adolescència i la joventut en risc, les

persones amb discapacitats, el lleure educatiu, les escoles bressol, la inclusió social o les famílies vulnerables.

SocialCoop suma les necessitats de les 180 cooperatives que en formen part i aporta solucions per créixer totes juntes. L'objectiu principal és sumar esforços per tal de ser més eficients i sostenibles en els àmbits de la representació, visualització, incidència política, posicionament, intercooperació i innovació social.

Les cooperatives que formen part de la sectorial SocialCoop comparteixen

els següents valors i compromís social: posar la missió i les persones per davant del capital, sense ànim de lucre, dedicació a l'atenció a les persones, empreses socials, reinversió del 100% dels beneficis, vocació social i de servei públic, agents socials amb l'objectiu de fer incidència política i social, oferta de serveis de qualitat per a les persones, arrelament, proximitat i compromís amb la comunitat, resiliència i alts estàndards de transparència.

+ info: cooperativest treball.coop

EL 2025: UN MARC GLOBAL PER ALS REPTES LOCALS

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@CooperativesCAT

El 2025 és l'Any Internacional de les Cooperatives. Declarat per primer cop el 2012 per les Nacions Unides, aquell cop va ser amb l'objectiu de destacar la contribució d'aquest model empresarial en àmbits com la lluita contra la pobresa, la generació d'ocupació i la promoció de la inclusió social. El lema triat aquell any, "Les empreses cooperatives construeixen un món millor", posava èmfasi en com les cooperatives, amb una gestió democràtica i un enfocament centrat en les persones, ofereixen una alternativa al model econòmic tradicional.

A partir de llavors, es van impulsar iniciatives a escala global per fomentar la intercooperació i donar visibilitat al cooperativisme, situant-lo en l'agenda internacional i connectant-lo amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), que es formalitzarien més endavant.

La successió de crisis pre i post des de llavors (la crisi financera del 2008, la pandèmia de COVID-19 i els reptes climàtics) ha portat la Unió Europea a un reconeixement creixent del rol de les cooperatives i empreses de l'economia social i solidària (ESS) com a motor de resiliència i cohesió social. Aquest reconeixement es va materialitzar el desembre de 2021 amb el Pla d'Acció per a l'ESS de la Unió Europea, centrat en la creació d'un entorn més favorable per al desenvolupament de les empreses socials.

Tot i l'escepticisme que sovint provoquen aquestes iniciatives multilaterals –ja que la creació d'un marc institucional sovint no és suficient per garantir l'aplicació efectiva de certes polítiques públiques–, cal valorar positivament la visibilitat que donen al model i aprofitar-ho al màxim.

El 2024 hem vist com la celebració del 125è aniversari del cooperativisme a Catalunya, amb un concert i un congrés, ha permès a molta gent descobrir el cooperativisme català, que tot i ser un model amb molta història, tradició i pes econòmic, no és prou conegut. Aquesta commemoració ha servit per posar el cooperativisme al centre de moltes converses sobre el futur econòmic i social.

Per això, enguany aprofitarem el context global que posa en valor el cooperativisme per continuar impulsant accions que reforcin la incidència econòmica i social del model. Aquest any internacional no és només un reconeixement, sinó una invitació a pensar com podem seguir construint una societat més justa, democràtica i cooperativa.

L'Economat del Camp: l'impuls de les iniciatives populars del barri antic de Valls

Anna Pujol i Navarro
Dies d'Agost
@diesdagost

L'oficina de l'Economat del Camp es troba al primer pis de Ca Robusté.

L'Economat del Camp va sorgir “de la necessitat de professionalitzar diversos projectes econòmics al voltant del Casal Popular La Turba”, en paraules de Tais Bastida, un dels socis impulsors de la cooperativa val·lenca. Al web de l'Economat, podem llegir-hi que un dels objectius inicials de la cooperativa, quan va néixer l'any 2016, era fer viables els projectes econòmics sorgits del teixit associatiu local, a més de “contribuir a l'extensió del cooperativisme i l'economia solidària arreu del Camp de Tarragona, recuperant una fórmula històrica d'organització econòmica i social de les classes populars de les nostres comarques”.

Hi ha moltes iniciatives que s'enllacen amb el Casal Popular i l'Economat, des del grup de consum La Bajoca a la Comunalitat de Valls o la comunitat energètica l'Alectra Val·lenca. Tots aquests projectes tenen l'objectiu comú de recuperar i revitalitzar el barri antic de Valls, que és un dels més degradats de Catalunya. “Som la branca professionalitzada del que genera el moviment popular a Valls, i en garantim la viabilitat econòmica”, continua Tais Bastida.

El pol cooperatiu de Valls està format per vuit cooperatives: l'operadora de telecomunicacions Punt

d'accés, la productora audiovisual Saurines, la cooperativa d'arquitectes Eixam, la gestoria especialitzada en economia solidària Mil Mans, la cooperativa de turisme Camins km0, el grup de consum La Bajoca, la Titaranya i l'Economat del Camp. Aquestes iniciatives no només creuen en la intercooperació, sinó que la practiquen en el seu dia a dia. Des d'aquestes mateixes entitats es va impulsar la Comunalitat de Valls, que ha engegat el club esportiu popular, projectes professionalitzadors d'artistes, campanyes de masoveria urbana, entre d'altres.

A més a més, l'Economat del Camp, juntament amb l'Aresta i altres cooperatives del Camp de Tarragona, gestiona l'Ateneu Cooperatiu CoopCamp, que impulsa i estimula l'economia social i solidària del territori. Segons Bastida, és un moviment que al Camp de Tarragona “no existia, més enllà de les cooperatives agràries”. Des del 2016, l'Economat del Camp ha passat de tres socis treballadors a quatre, més un soci col·laborador i dues persones treballadores contractades. A part dels serveis cooperatius, també ofereixen serveis a ajuntaments per desenvolupar pressupostos municipals amb pers-

pectiva de gènere i treballen amb la promoció del segell de la venda de proximitat.

Dos dels projectes que tenen entre mans actualment són professionalitzar un banc de recursos i la biblioteca de les coses i fer el pla de viabilitat de la comunitat energètica de Valls (l'Alectra Vallenca, que hem comentat anteriorment), que ha sorgit a través d'un ajut Solar Coop.

Grup de consum

La Bajoca, que ha passat de desenes de famílies a més d'un centenar des que es va crear el grup de consum l'any 2013, va iniciar-se a Valls, però ara conforma una xarxa de cinc grups de consum locals del Camp de Tarragona: als municipis de Valls, Reus, Vila-seca, La Canonja i Tarragona. Les seves sòcies s'autoabasteixen de tota mena de productes ecològics, de proximitat i/o amb criteris socials, principalment alimentaris, a través de comandes setmanals. La botiga física, oberta al públic, és a Valls, a l'antiga entrada de la casa Ca Robusté. A la botiga en línia, s'hi poden trobar uns 830 productes diversos: des de fruites i verdures fins a barreja de gra per a

les gallines, arròs i pasta, cervesa, melmelades, germinats, carn, kombutxa, hamburgueses veganes o, fins i tot, cotilló sense plàstics. Pel que fa al transport, es porta a terme a través de la fundació Formació i Treball de Tarragona, una empresa d'inclusió sociolaboral.

La història de l'edifici de Ca Robusté, d'origen medieval, sempre ha anat lligada a la producció, transformació i comercialització del producte agrícola local. Tanmateix, ara ho fa amb els valors de l'economia social i solidària. Des de l'any 1210 fins a la pandèmia del COVID-19, s'hi realitzava el mercat, al davant de la casa. Actualment, la seva entrada és la botiga del grup de consum La Bajoca de producte ecològic i de proximitat, que compta amb una governança democràtica i garanteix un tracte just tant per a les persones productores com per a les consumidores.

La Bajoca, des de fa anys, organitza ecofires, fires de roba sostenible i altres esdeveniments lligats amb el consum conscient. L'any 2024 han celebrat la desena edició de l'ecofira i la cinquena edició de la fira de roba sostenible del Camp de Tarragona, a la plaça de les Garrofes del carrer de la Carnisseria.

Sòcies treballadores de la cooperativa.

Ca Robusté

L'oficina de l'Economat també es troba a Ca Robusté, concretament, a la Sala de Guixeres, al 1r 4a del número 23 del carrer de la Carnisseria de Valls. L'edifici és un Bé Cultural d'Interès Local que data del segle XIII, quan diverses famílies benestants la van convertir en

“
La cooperativa va néixer per fer viables els projectes sorgits del teixit associatiu local vallenc, al voltant del Casal Popular La Turba.

“

El grup de consum La Bajoca, la cooperativa d'habitatge La Titaranya o la comunitat energètica l'Alectra Vallenca conflueixen en l'espai de l'edifici Ca Robusté.

un palauet gòtic. Els quatre arcs gòtics apuntats als baixos, que daten d'entre finals del segle XIII i inicis del XIV, i el sostre de la planta noble decorat amb guixeries gòtico-renacentistes (d'entre finals del segle XIV i inicis del XV), en són dues de les mostres principals. Davant de l'edifici hi ha l'antiga carnisseria, també amb arcs gòtics, que comptava amb taules diferenciades per a cadascuna de les tres religions monoteistes i comunitats d'aquell moment històric.

Les guixeres conformen una de les parts de la museïtzació de Ca Robusté, on es descobreixen set segles d'història del palauet i també s'hi parla del seu llegat àrab, de la memòria oral dels Robusté, de l'entorn agrari i de com el cooperativisme li ha donat un nou sentit. En aquest darrer plafó, s'hi explica que, a diferència de l'economia capitalista, el cooperativisme «es basa en els valors d'autoajuda, responsabilitat, democràcia, igualtat, equitat i solidaritat (...). Si aquest carreró abans es coneixia com “de la bona plata” per la riquesa dels Robusté, avui significa la bona economia, una economia al servei de la comunitat». Ca Robusté també és la seu del Casal Popular La Turba, que organitza tot d'activitats al barri com ara el concurs fotogràfic Patrimoni Valleng, la fira Altres Lletres o la Universitat Popular de l'Alt Camp.

La Titaranya

La majoria d'entitats de les quals estem parlant en aquest reportatge, relacionades amb l'Economat del Camp, són sòcies de la Titaranya, cooperativa d'habitatges i locals, l'actual promoció de la qual comptarà amb més d'una quinzena d'habitatges, repartits en dos edificis comunicats per un pati interior. Una de les funcions de la Titaranya és dotar d'habitatges, locals i espais de treball el barri antic de Valls. Les sòcies que en formen part busquen solucionar les seves necessitats habitacionals de forma assequible, garantint una estabilitat permanent i creant una comunitat solidària entre les veïnes.

Segons expliquen al web de la Titaranya, el setembre del 2024 l'artista Elias Taño va fer un mural comunitari de grans dimensions al carreró del Titaranya per explicar el projecte social i comunitari de la cooperativa d'habitatge valleng: “per un cantó representa entitats, organitzacions i lluites locals, i per l'altre, la història internacional del moviment obrer i dels drets dels pobles”. Els cantons esquerre i dret del mural dialoguen, explicant des del compromís d'allò local i proper, del cooperativisme i el suport mutu, com a través de la cultura, l'esport i el consum es poden crear alternatives al capitalisme, i a la dreta hi ha diferents moviments, lluites i històries de la lluita de classe,

Presentació de la cooperativa d'habitatge La Titaranya.

des d'una perspectiva internacionalista, que donen una visió “del que es pot fer, del que queda per fer, del que el poder popular ha aconseguit durant segles”. A la creació del mural, hi va participar el Col·lectiu de creadores del 2n pis, d'artistes locals vinculat a La Turba, a més de veïnes i entitats com ara ADELA.

Si bé la gestió i titularitat de l'edifici de Ca Robusté és de La Titaranya, la propietat és de l'Associació Cultural l'Aleta (La Turba), la cooperativa de serveis bancaris Coop57 i la Fundació La Dinamo. Han portat a terme el model de “sòl comunitari” (l'equivalent al Community Land Trust del món anglosaxó), que garanteix que els recursos no es puguin vendre i tornin al lliure mercat, sinó que siguin gestionats de forma comunitària i estiguin al servei dels interessos de la comunitat.

Valls té 25.000 habitants aproximadament, segons dades de l'any 2023. L'ajuntament valleng comptabilitzava l'any 2020 entre 100 i 125 locals buits el barri antic. Totes aquestes iniciatives que hem enumerat abasten, com a mínim, unes 300 persones sòcies, tenint en compte que el casal ja en té 240. Si sumem les persones que participen de totes les activitats que es porten a terme, la xifra es va multiplicant. Tot això que hem explicat, i més, fa que tant al barri antic com a la ciutat es respirin aires de comunitat transformadora en tots els sentits.

Després d'unes primeres setmanes com a director general d'Economia Social i Solidària i el Cooperativisme, David Bonvehí (Fonollosa, 1979) ens rep a la seu de la Direcció General per respondre a la primera entrevista que fa en el càrrec. Conversem sobre la feina feta fins ara, sobre els reptes de futur, el suport de l'administració i el canvi d'escala dels projectes cooperatius, entre d'altres.

David Bonvehí:

Un personatge històric que voldries conèixer:

Jesús de Natzaret.

Una lectura imprescindible:

El petit príncep.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir:

@econ_socialcat

No podries viure sense...

la meua filla.

Encara tens pendent...

escriure un llibre.

El cooperativisme és...

una forma de vida, però també una forma de guanyar-se la vida.

«El cooperativisme és una forma de vida, però també ha de servir per guanyar-se la vida»

Sara Blázquez Castells

Dies d'Agost, Sccl

@diesdagost

Quina valoració fa d'aquestes primeres setmanes en el càrrec?

Positiva. Estic amb un govern que em sembla que serà un govern coherent i que té la voluntat de governar per a tothom. Un govern que té entre les seves prioritats l'economia social i, per tant, internament, estic content i tinc la certesa que apostarà per aquesta àrea que em toca ara gestionar. I externament, també faig una valoració positiva perquè m'he trobat un sector endregat i un sector que, com a Direcció General, té ganes de construir de manera conjunta. L'economia social és un sector que necessita continuament aquesta relació entre l'administració i el sector i, per tant, he trobat molt bona predisposició per part de tothom.

Què creu que pot aportar David Bonvehí a l'economia social i solidària catalana des del seu càrrec a la Generalitat?

No es tracta només del que jo puc aportar, però intento treballar d'acord amb la proximitat i les ganes de col·laborar amb tot el sector. També molt treball, i visitant i mantenint trobades amb quasi tot el sector, ja. I l'últim element que em guia a mi és una visió de país que crec que també és necessari en el món cooperatiu i de l'economia social. Una economia social que jo defineixo amb alguns eixos. Una economia social que tingui un marc normatiu propi. Això vol dir que hem d'aprovar la llei d'economia social. Una economia social que tingui una visió àmplia i diversa. Crec que també aquesta economia social del país ha de tenir clar quins són els valors de l'economia social, ha de quedar clar qui és economia social i qui no. Han de ser projectes viables i han de ser útils per a la societat. Una economia social on hi hagi grans projectes i projectes més petits, i que abasti tot el país. Que no tingui por que els projectes es facin grans. I, des de la meua experiència personal, també m'agradaria continuar amb les polítiques d'integració per a les persones amb dificultats especials i sobretot amb el món de la discapacitat, que crec que encara hi ha molts reptes perquè puguem integrar-nos en el mercat laboral com les altres persones.

En els últims anys, s'han impulsat polítiques de foment de l'economia social des del Govern com no s'havia fet mai.

Seré clar. Jo valoro molt la feina dels anteriors directors generals i dels anteriors governs. Jo vinc d'una tradició política diferent, però valoro la feina que s'ha fet en aquests últims anys. Els programes que han implantat, n'hi ha molts que estan en funcionament, veurem quan acabin quin resultat tenen, però no n'hi ha cap que estigui en cap mena de dubte, al contrari. Crec

66

«La crisi de l'habitatge no només se solucionarà amb les cooperatives d'habitatge, però les cooperatives d'habitatge han de ser un element clau.»

que és un èxit els Ocells de foc, crec que és un èxit els Projectes singulars. Els ateneus cooperatius estan en ple funcionament i, per tant, quan s'acabi també el seu programa, valorarem quin impacte han tingut en els diferents territoris. La línia de continuïtat, que jo defenso i valoro per tota la feina que s'ha fet anteriorment en els governs, també és una línia que continuament ha d'estar en revisió i ha d'evolucionar.

Quina importància ha tingut poder descentralitzar i implicar el sector en el desplegament de polítiques en el territori?

S'ha de reconèixer la feina de la Confederació de Cooperatives i de les federacions de cooperatives, que durant molts anys ja havien intentat fer la feina de territorialitzar les cooperatives i l'economia social. Jo, professionalment, vinc de la Federació de Cooperatives Agràries, i ja en aquell moment la feina de les federacions de cooperatives eren ingents i arribàvem a tot el territori. Jo vaig descobrir un país anant de cooperativa a cooperativa i de poble a poble. El cooperativisme és territorial i crec que sempre ha estat així. La llei d'economia social ja reivindica en el seu preàmbul que tot aquest sector ve, tradicionalment, de les primeres federacions cooperatives de principis de segle xx, de la Federació de Mutualitats i de tantes i tantes entitats que fa molts anys que fan aquesta funció de vertebrar al país. Tot i això, els ateneus han estat un punt més de detectar necessitats que l'economia més ordinària no detectava. Per tant, els ateneus ens estan servant encara per fer millor tota aquesta feina de territorialització i per arribar arreu del país. A mi m'agradaria que els ateneus també servissin per crear llocs de treball i feina. La Direcció General depèn del Departament d'Empresa i Ocupació, i un dels principals reptes és que la gent pugui tenir ocupació. Les cooperatives i l'economia social són una forma de vida, però també han de servir per guanyar-se la vida.

I quines coses canviaria, si fos possible?

Jo crec que l'economia social ha d'agafar més aliances i jo proposo un gran acord de país per fer que l'economia social tingui més pes i més indicadors favorables. I això què vol dir? Que més actors polítics, econòmics i socials hi creguin i que agafi més pes. Ho hem de fer i ho hem d'explicar d'una manera que l'economia social i el cooperativisme siguin vistos com un model econòmic que fa millor la nostra vida, que fa millor el sistema, però que ha de ser vist també com una forma competitiva de guanyar-se la vida. I, per tant, jo el que proposo és, a curt termini, aquest gran acord de país perquè l'economia social i el cooperativisme tinguin més pes.

Comunalitats i Ocell de foc són apostes innovadores, però que també comportaven un cert factor de risc. En fan una bona valoració?

A mi tots els nuclis d'Ocells de foc em fan una molt bona valoració, també als ajuntaments, que és un altre actor que hem d'incorporar en l'economia social. Quasi tot el que passa en els municipis petits d'aquest país és economia social i moltes àrees urbanes de l'àrea metropolitana de Barcelona també tenen molts trets d'economia social perquè hi ha molta relació de veïnatge. Per tant, bona valoració dels Ocells de foc. Hem de veure en els pròxims anys si aquesta bona línia continua. I amb les Comunalitats, que és un programa pensat per a les àrees urbanes. Jo crec que aquest programa també ha de ser pensat per al món rural. Per tant, el que he dit abans, hem d'incorporar tot el país en aquests programes. A mi m'agradaria que les Comunalitats fossin la llavor de projectes cooperatius i que aquests projectes compartits i que prestin serveis a la comunitat siguin una manera de generar ocupació i de generar economia. Esperem aquests anys també fer-ne amb molt bona valoració, és un projecte molt nou.

L'economia social podria sobreviure sense el suport de les administracions?

Per sort, tenim un país amb sensibilitat social. És un país que té clar que no tot ho ha de fer el món privat ni el món públic. I l'economia social pot ser un aliat estratègic de l'administració, que pot també provocar que els serveis que es presten a les persones siguin de molta més proximitat. Tothom té bonificacions fiscals, hi ha ajuts per a quan comences a fer pagès, quan comences a ser autònom. Jo crec que l'economia social està al mateix nivell que la resta d'economia. No és una economia ni més subvencionada ni menys subvencionada, forma part del sistema. I, per tant, el repte és que això continuï. Amb les subvencions que dona la Direcció General d'Economia Social, ni farem un país d'economia social ni el deixarem de fer. Veurem quina activitat econòmica i quins indicadors econòmics tenim a l'economia social. L'economia social és una economia necessària, és una economia que crec que pot aportar molt a la societat i hem de sortir d'aquesta bombolla que sembla que sigui una economia diferent de la resta. És una economia amb uns valors diferents, però és una economia que està a la vida, com qualsevol altre tipus d'economia.

Quan parlem d'economia social parlem des de moltes petites cooperatives de menys de cinc treballadors a grans empreses del Tercer Sector, molt consolidades, passant per associacions o mútues. Quins són els pros i els contres d'aquesta convivència sota un mateix paraigua?

Jo només hi veig pros, sempre que les petites siguin viables i les grans siguin viables. Només hi veig positivitat i a mi em sembla que al nostre país també en l'àmbit empresarial hi ha petites empreses i grans empreses. Em sembla que el sector i les normatives que farem a escala de país ja reconeixen aquesta pluralitat i aquest és un element clau que jo crec que hem de seguir en els pròxims anys. Aquí no hi ha ni una economia social bona ni una economia social dolenta. L'economia social és una, l'economia social ha de col·laborar entre ella i si col·laboren amb ella, estic segur que també serem més competitius.

Parlem de la dimensió de les empreses d'economia social. Moltes se senten còmodes sent petites, en tot cas intercooperant puntualment amb altres empreses del seu sector, però de tant en tant emergeix el discurs de la necessitat d'un canvi d'escala. Com ho veu vostè, això?

Jo crec que el canvi d'escala és necessari perquè ens farà més competitius. Ara, el canvi d'escala pot ser o a través de la

SARA BLÁZQUEZ

David Bonvehí al seu despatx de la Direcció General d'Economia Social i Solidària i el Cooperativisme.

intercooperació, i mantenint més les singularitats de cada projecte, o a través de processos de fusió i d'integració. Qualsevol intent d'actuar amb més col·laboració i, per tant, fer més escala, jo crec que és positiu. Si els projectes agafen més escala, segurament farà que més ciutadans a Catalunya, sense adonar-se'n, consumeixin més economia social que fins ara. Aquests últims dies jo estic ficant molt la banya en les cooperatives industrials. A mi em sembla que les cooperatives han de ser de tots els sectors, però també hi ha d'haver cooperatives industrials que apostin per la innovació, que apostin pel talent i que també siguin pioneres. I, per tant, en aquests sectors on es necessita innovació, cal retenir el talent, es necessiten uns certs processos de mecanització i d'industrialització; si no agafes escala, és difícil que es puguin dur a terme.

I el cooperativisme d'habitatge, és realment una alternativa a la crisi de l'habitatge?

La crisi de l'habitatge no només se solucionarà amb les cooperatives d'habitatge, però les cooperatives d'habitatge han de ser un element clau, com ho van ser els anys seixanta, als anys setanta, als anys vuitanta, als anys 2000, han de ser una eina que pot ajudar molta gent a solucionar la crisi de l'habitatge. Ara, crec que seria presumptuós per part del sector pensar que tota la solució vindrà des de les cooperatives d'habitatge, i quan

el president Illa diu que es necessiten 50.000 habitatges nous i urgents en els pròxims anys és evident que amb el sector cooperatiu no n'hi haurà prou. Ara bé, el sector cooperatiu pot ajudar i crec que pot ser una de les solucions per arribar a aquests reptes que tenim com a país.

Com podrien complementar els ajuntaments les polítiques de foment de l'economia social impulsades des del Govern?

Sí, aquí hi ha diverses línies estratègiques. Jo crec que els ajuntaments, de mica en mica també van prenent consciència de la importància de l'economia social. En aquest sentit, existeix la Xarxa de Municipis per a l'Economia Social (XMESS). Des de la Direcció General, intentarem que la major part d'ajuntaments al país hi siguin. Molts ajuntaments ja estan fent economia social, però és veritat que, segons quin tipus de contractació pública, la normativa estatal no ho posa fàcil. I des de la XMESS i amb els seus tècnics, amb les seves experiències i amb l'experiència que cada cop tenim més també des de l'administració catalana, hem d'intentar dissenyar models on les empreses d'economia social puguin accedir amb millors condicions a la contractació pública d'aquest país. Jo crec que aquest és un repte claríssim, que la normativa actual a vegades no ho posa fàcil, però crec que els ajuntaments, en aquest sentit, ens hi poden ajudar molt i molt.

DEL PENSAMENT A L'ACCIÓ: TRANSICIÓ ECOSOCIAL A LA VEGUERIA DEL PENEDÈS

Jordi Via Llop
Impuls Rural, SCCL
*Cercle per a la Transició
Ecosocial de Coopsetània*

“Urgeix fer viable una transició cap a models productius i de consum ecològics, nets i sostenibles... Fer evidents els desequilibris, elaborar propostes i cercar acords per modificar-los, denunciar-los, deixar de cooperar-hi, exercir la desobediència civil i generar alternatives... L'economia social i solidària pot contribuir a consolidar un territori fèrtil per a la sostenibilitat integral.”

Fèlix Simón Paraiso

“Xalant per la Vegueria del Penedès. Feta des de baix”

Quan parlem de **transició ecosocial**, ens referim al conjunt de canvis econòmics, polítics i culturals necessaris perquè totes les persones puguin satisfer les seves necessitats fonamentals dins dels límits biofísics del planeta.

Sovint, quan es plantegen propostes de reactivació social, econòmica i cultural al món local, s'observen plans i accions que no parteixen d'un diagnòstic sobre les **causes estructurals** que ens haurien d'ajudar a entendre millor les situacions a tractar. Es tendeix, en conseqüència, a reproduir la mateixa escala de valors, el mateix paradigma socioeconòmic i ecològic que és a l'origen de les dificultats que es volen resoldre.

Per aconseguir una millor comprensió de les problemàtiques a resoldre, una proposta de reactivació innovadora a les comarques de la Vegueria del Penedès (Anoia, Alt Penedès, Garraf i Baix Penedès) n'ha de considerar les causes estructurals associades a la crisi sistèmica (social, ecològica, energètica, financera i de valors). Requereix també d'un marc conceptual, teòric i pràctic, facilitador que entengui el desenvolupament econòmic local com un procés que posa el focus més enllà dels aspectes materials i econòmics, i més enllà de l'activitat mercantil només generadora d'ocupació i d'ingressos. En aquest sentit, esdevenen referents fonamentals el **desenvolupament local endogen**, l'**avenç del territori i la comunitat com a àmbit socialment responsable** i la **transició ecosocial**.

JORDI VIA

Trobada de Comunitats Energètiques de la Vegueria del Penedès.

L'objectiu del **desenvolupament local endogen** passa per bastir el capital social del territori, connectar i relacionar els diferents actors locals. Es tracta de mobilitzar els recursos locals per satisfer les necessitats i aspiracions concretes de les persones del territori.

Parlar de **territori i comunitat socialment responsable** en la mesura en què el desenvolupament local endogen que es planteja és de caràcter socioeconòmic vol dir que busca l'equilibri entre els aspectes econòmics, socials, ambientals i culturals locals amb l'objectiu d'aconseguir una millor qualitat de vida per als seus habitants.

Quan parlem de **transició ecosocial**, ens referim al conjunt de canvis econòmics, polítics i culturals necessaris perquè totes les persones puguin satisfer les seves necessitats fonamentals dins dels límits biofísics del planeta. És imperatiu, doncs, assumir que l'economia ha de ser un subsistema supeditat als sistemes socials i naturals, i que avançar en la sostenibilitat integral que impulsa la transició ecosocial és avançar en la sostenibilitat de la vida.

Seguint el que planteja Jordi Garcia Jané, coincidim en la necessitat estratègica de creació de comunitats locals autogovernades, solidàries i resilients. L'escala local, ens diu, és una escala que afavoreix l'acció col·lectiva i que ara serà clau per situar les activitats econòmiques essencials afavoridores de la transició ecosocial.

És important destacar, per la seva naturalesa, el cooperativisme i el conjunt de l'economia social i solidària com a eina que pot enfortir les comunitats, pobles i barris tot fent-les més resilients davant la crisi ecosocial.

Caldrà impulsar iniciatives de microdesenvolupament local, articulant propostes i accions a partir d'una estratègia desplegada des de baix, on serà fonamental el suport de les administracions públiques i la participació, implicació i empoderament de tots els agents socioeconòmics en la seva diversitat.

És important destacar, per la seva naturalesa, el cooperativisme i el conjunt de l'economia social i solidària com a eina que pot enfortir les comunitats, els pobles i els barris tot fent-los més resilients davant la crisi ecosocial. És, en aquest sentit, que les pràctiques cooperatives esdevenen en molts casos un gran pol d'innovació social que crea propostes socioeconòmiques inspiradores, reproduïbles, escalables i que serveixen com a pilars per avançar cap a un nou paradigma ecosocial, postcapitalista i postcreixentista.

Ens cal identificar iniciatives –i donar-hi suport– on es mostri que una vida més justa, sostenible i feliç és possible. En aquest sentit, les iniciatives cooperatives poden ser una realitat palpable que contribueixi al canvi cultural i la construcció d'un nou sentit comú ecosocial.

Jordi Via en la trobada de Comunitats Energètiques de la Vegueria del Penedès.

És a partir d'aquestes consideracions, reforçades pel convenciment, com ens diu Yayo Herrero, que el sentit de la comunitat i de la política és protegir la vulnerabilitat i que en part es pot fer de manera autònoma i autoorganitzada –i que hi ha, però, una altra part per a la qual necessitem les institucions públiques– que ha nascut el Cercle per a la Transició Ecosocial de Coopsetània (Ateneu Cooperatiu de l'Alt Penedès, Anoia, Baix Penedès i Garraf).

És un cercle per a la transició ecosocial –entès com un espai sectorial per dur a terme activitats de manera coordinada i complementària– en l'àmbit territorial de l'ateneu cooperatiu que es planteja treballar de forma prioritària el sector agroecològic, el sector energètic –comunitats energètiques, racionalització del consum, atenció a la pobresa energètica, mobilitat sostenible...–, propostes transformadores que contribueixin a la reactivació i al reequilibri del territori i l'activació de l'economia circular.

Les entitats promotores del Cercle per a la Transició Ecosocial de Coopsetània, responsables de formular i executar el pla de treball durant els pròxims tres anys corresponent a activitats de divulgació i sensibilització, formació, acompanyament i treball en xarxa, són les cooperatives Nou Verd, Impuls Rural, Eixarcolant i l'Economat.

Es tracta d'un pla de treball plurianual que a les nostres comarques parteix d'una realitat en marxa on cal destacar per la seva rellevància en sectors d'incidència en la transició ecosocial: un sector agroecològic, un sector energètic que també promou la mobilitat sostenible i un conjunt de propostes transformadores que contribueixen a la reactivació i al reequilibri del territori. Sense voluntat ser exhaustius, n'esmentem algunes.

Un sector agroecològic: Eixarcolant (Anoia); Coop-era (Alt Penedès/Garraf); La Gatera (Alt Penedès); Associació de productors de la Conca d'Òdena (Anoia); Associació Terra i Taula (Baix Penedès); La Piotxa (Garraf); Ecomercaderet (Anoia); La Beneta (Anoia); Aliment Humà (Anoia); Associació Gens (Alt Penedès), i Slow Food Educa (Alt Penedès). I com a grups de consum: La Bresca (Vilafranca del Penedès, Alt Penedès); Masala (Font-rubí, Alt Penedès); El Poniol (L'Arboç, Baix Penedès);

La Vinagreta (Vilanova i la Geltrú, Garraf); Naturalment (Igualada, Anoia); Les Garrofes (El Vendrell, Baix Penedès), i El Petricó (Gelida, Alt Penedès).

Un sector energètic i que promou la mobilitat sostenible. Grups Locals de Som Energia. Cooperativisme de consum organitzat (futures comunitats energètiques): Demà, Domenys en Marxa (Sant Jaume dels Domenys, Baix Penedès); Sitges Solar (Sitges, Garraf); VNG Energia (Vilanova i la Geltrú, Garraf); Ecosesgarrigues (Sant Cugat Sesgarrigues, Alt Penedès); El Circell (Llorenç del Penedès, Baix Penedès), i Impuls Rural (La Llacuna, Santa Maria de Miralles, Carme i Orpí, Anoia).

Un conjunt de propostes transformadores que contribueixen a la reactivació i al reequilibri del territori. Quatre passes (Alt Penedès); Impuls Rural (Anoia); Geven (Baix Penedès); Fassina de Jafre (Garraf); Can Pere (Garraf); Associació Copons inloft (Anoia); Associació Vida Penedès (Alt Penedès), i Forest Horses (Alt Penedès),

Les pràctiques cooperatives esdevenen en molts casos un gran pol d'innovació social que crea propostes socioeconòmiques inspiradores, reproduïbles, escalables i que serveixen com a pilars per avançar cap a un nou paradigma ecosocial, postcapitalista i postcreixentista.

Són uns sectors i uns projectes que formen part de l'economia social i solidària de la Vegueria del Penedès entesa com un tot, que ja pot contribuir, com a conjunt, a activitats que permeten avançar cap al reequilibri territorial tot construint economia plural transformadora respectant les persones i inserida en la societat i la natura de les quals formem part.

Són unes propostes i unes pràctiques que poden considerar de forma prioritària: la cultura com a element vertebrador de les nostres societats; el dret a l'habitatge; la importància de vetllar pels impactes sobre el territori de projectes extractivistes i especulatius; la protecció i recuperació del patrimoni natural; el replantejament de la indústria turística; la revalorització del sector primari; les accions per reforçar els serveis públics i els serveis a les persones; la recuperació industrial i manufacture-ra en mans de la petita i la mitjana empresa; i les propostes de transit cap a un nou model energètic.

Tot plegat inspirat en el que es proposa a l'Agenda Rural de Catalunya, on s'afirma que la millor manera de predir el futur és creant-lo, inspirat també en les Propostes per la democratització econòmica i la transició ecosocial, de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya, i en el "Decàleg d'accions estratègiques" del Manifest de les entitats socioambientals per una transició ecosocial justa.

Proposta per a la creació d'una agència d'intermediació immobiliària i administració de finques a Sabadell

Pol Tintó Selvi

1r Premi Millor Treball de Postgrau
Premis economia social 2024

Quan parlem del dret a un habitatge digne com a necessitat bàsica i com a eix central on la persona ha de desenvolupar la seva vida social, de salut, educació, laboral, etc., ens enfrontem a un repte important. Tot i que es podrien establir múltiples problemàtiques en relació amb l'habitatge en podríem destacar tres grans eixos.

El primer perquè, tot i que la mateixa Constitució i l'Estatut d'Autonomia recullen l'habitatge com el dret de tota persona a tenir un habitatge digne, aquest dret no s'ha desenvolupat mai pròpiament com un dret defensat i defensable, com ho és, amb matisos, la sanitat o l'educació. El segon perquè, a causa de la manca de protecció real definida anteriorment, l'habitatge s'ha convertit en un dels productes més intercanviats i sotmès a especulació en el sistema en què vivim. El tercer perquè anem tard: hi ha suficients exemples que evidencien que l'habitatge, durant tot aquest temps que ha estat en el mercat lliure, no ha aconseguit equilibrar-se per ell mateix.

Davant d'aquest escenari descrit, si bé és cert que no es poden buscar solucions senzilles a problemes complexos, els intents per part de les administracions públiques en les regulacions en matèria d'habitatge, així com les diferents línies d'ajudes o subvencions que giren al voltant d'aquesta, són del tot insuficients per superar la crisi de l'habitatge a les ciutats. Ens trobem, d'una banda, que Espanya inverteix entre 15 i 20 vegades menys en polítiques d'habitatge que diversos països de l'entorn europeu. Mirant les dades, els estats de l'entorn europeu destinen de manera sostinguda l'1% del PIB a habitatge (i entre un 1,5 i un 2% en moments de bonança econòmica), mentre que Espanya se situa al voltant del 0,1%. D'altra banda, existeix una enorme diferència entre el parc d'habitatge públic i assequible disponible a Espanya en comparació amb altres països europeus. Així, mentre que als Països Baixos més del 30% dels habitatges són d'aquest tipus, a Espanya aquest percentatge és inferior al 3%.

Aquestes només són algunes dades que evidencien el problema de l'habitatge i com aquest està impactant de manera molt preocupant en la salut de les persones. Només cal veure com en els darrers mesos aquest problema omple els titulars dels mitjans de comunicació i cap d'aquests amb una perspectiva esperançadora, més enllà d'una cooperació veïnal disposada a organitzar-se per sortir al carrer i fer una vaga de lloguer.

Davant d'aquest escenari, es pot entendre que les grans dificultats que hi ha en l'accés a l'habitatge tenen una relació directa amb la seva concepció com un bé d'inversió i amb la manca d'una proposta alternativa trencadora, per part dels poders públics, que suposi portar la contrària a aquesta concepció.

En els darrers anys, el mercat de lloguer ha crescut de manera molt significativa per la conjunció de diversos factors: les dificultats econòmiques de les famílies i d'accés al crèdit hipotecari després de l'esclat de la crisi, cosa que ha provocat un augment de la demanda del lloguer (amb una escassa oferta), els canvis en la LAU del 2013, que segons els moviments socials han contribuït a la pujada de preus, o a la proliferació dels allotjaments turístics. Aquest augment dels habitatges de lloguer ha estat especialment rellevant a les grans ciutats. Així, segons dades de l'Ajuntament de Barcelona, al 2022 la població llogatera ja superava el 40%.

EL MERCAT DE LLOGUER A CATALUNYA (ESPECIAL BARCELONA)

POL TINTÓ

Ahora, aquest augment del mercat de l'habitatge de lloguer ha anat acompanyat d'un creixement del nombre d'agències immobiliàries, que cada cop tenen més pes en el mercat i generen una bretxa més gran en la relació entre propietaris i llogaters.

Segons les dades que aporta l'estudi "Impacte de les immobiliàries en el mercat del lloguer", fet per IDRA, les immobiliàries controlen una part cada cop més gran del mercat de lloguer a Barcelona. Aquesta professionalització del mercat no només no ha contribuït a millorar les relacions entre propietaris i llogaters, sinó que ha provocat una discriminació en l'accés, cobrament de més honoraris als demandants d'habitatge, augments de preu, entre d'altres.

Tenint en compte l'anàlisi fet fins ara, sembla lògic pensar que des de l'economia social i solidària (ESS) és necessari plantejar una alternativa que posi en valor el paper de l'habitatge com a eix central del desenvolupament vital de les persones, fent que sigui possible la creació d'un servei d'intermediació immobiliària que treballi en l'àmbit del lloguer i de l'administració de finques posant en valor l'habitatge com a bé d'ús i no d'inversió.

Pel que fa a la proposta alternativa d'intermediació immobiliària objecte del treball, es poden llistar les problemàtiques següents que caldria tractar:

- Inestabilitat residencial.
- Les agències d'intermediació immobiliària com a actors principals del mercat especulatiu en el sector de l'habitatge.
- Les males condicions de conservació i manteniment del parc d'habitatge destinat a lloguer.
- La visió que es té de les agències d'intermediació immobiliàries com a garants dels interessos de propietaris i grans tenidors.

Per contrarestar aquestes mancances, l'agència d'intermediació i administració de finques ha de definir el posicionament del servei cooperatiu en les propostes següents:

PROPOSTA EN L'ÀMBIT DE L'ESS

POL TINTÓ

- Concepció de l'habitatge com a bé d'ús i no d'inversió.
- Política de preus orientada al valor del treball.
- Assessorament tècnic realitzat per professionals qualificats de l'àmbit de l'arquitectura.
- Transparència i fiabilitat en la gestió dels encàrrecs.
- Assessorament tècnic i professional en tots els àmbits vinculats a l'habitatge (legal, fiscal, comptable, etc.).
- Impacte social i ambiental: compromís de fer la seva activitat amb l'objectiu de promoure millores a la vida de les persones i el planeta en general.

Cal tenir en compte que aquesta alternativa no es planteja com la solució definitiva a la crisi de l'habitatge, però sí com una oportunitat per començar a canviar el paradigma actual que conforma el mercat de l'habitatge. Per tant, no es tracta de seguir amb el model d'intermediació com es coneix actualment amb un canvi únicament de la forma jurídica de l'entitat a cooperativa. La proposta de valor resultant ha de permetre plantejar una visió alternativa i alhora factible a l'actual model, basant la seva activitat en el valor del treball dedicat a l'assessorament tècnic i alhora desvinculant-lo dels augments de valor imposats per la tendència especulativa del sector.

De fet, la crítica més important realitzada pel tribunal que va avaluar el treball final de postgrau objecte d'aquest article es va basar en la suposada dificultat de convèncer els propietaris d'habitatges a confiar en els serveis d'intermediació i administració de finques d'una iniciativa que no posés al centre de la seva activitat la maximització de la rendibilitat dels immobles gestionats. Aquesta crítica, que redueix la funció de les agències immobiliàries en simples gestores d'un intercanvi, també deixa entreveure la visió que té una gran part de la població com a servei a una de les dues parts de l'intercanvi: els propietaris.

Com a resposta a aquesta manera d'entendre la funció de la intermediació immobiliària, es pot posar d'exemple el consum d'altres productes i serveis, no necessàriament de primera necessitat (alimentació, vestit, cures, finances, etc.), on sí

que hi ha alternatives de consum responsable i amb criteris de sostenibilitat social i ambiental (productes km 0, comerç just, banca ètica, etc.). En aquests casos, no hi ha cap dubte que aquestes alternatives tenen un lloc que pot arribar a ser representatiu en el mercat.

Cal, doncs, posar sobre la taula la possibilitat d'unir en una única proposta les inquietuds i necessitats de propietaris i llogaters, fent possible una gestió que pugui satisfer-los als dos. Un enriquiment mutu, on l'interès per la comunitat i el valor del manteniment i conservació dels immobles és la peça central que ha de servir per unir les dues perspectives.

La conjuntura econòmica actual, marcada per una inflació sobre el cost de la vida en general i sobre els preus de l'habitatge en particular, pot tenir un impacte positiu que permeti generar un espai d'oportunitat a una alternativa com la que es presenta, aportant solucions innovadores a un problema que, en més o menys mesura, afecta gran part de la població.

Cal considerar també que aquesta iniciativa s'emmarca dins els principis i valors de l'economia social i solidària en tant que orienta la seva activitat cap a l'interès general, entenent l'habitatge com a dret fonamental i generant un impacte social positiu pel fet de treballar per la millora de les condicions d'accés a aquest dret.

Per dur a terme el projecte, i tenint en compte la meua trajectòria professional com a arquitecte amb experiència en l'àmbit de l'habitatge, es plantegen quatre línies d'actuació:

- Intermediació immobiliària en l'àmbit del lloguer
- Administració de finques
- Projectes d'arquitectura i millora de l'eficiència energètica d'edificis
- Construcció i manteniment

Per dur a terme aquesta iniciativa, es valora que la forma jurídica més adient és la cooperativa de treball, formada per sòcies treballadores que disposin del perfil professional requerit per donar resposta als serveis de l'agència.

Aquesta cooperativa hauria de ser considerada sense afany de lucre com a resultat del compromís amb l'objecte social de l'entitat, i de la visió del bé comú per sobre dels interessos individuals i del capital. Així, en cas d'excedents, aquests es reinvertiran a la societat per fer possible, per exemple, el seu retorn en projectes concrets que tinguin com a objectiu garantir el dret a l'accés a un habitatge digne.

És, alhora, una proposta arrelada al territori que preveu intercooperar des de l'inici amb altres entitats de l'ESS de l'entorn per generar noves sinergies empresarials capaces de vertebrar de manera col·lectiva propostes innovadores amb un alt valor afegit i amb capacitat transformadora.

En conseqüència, i prenent com a referència el model escollit per reconvertir una activitat que pot ser considerada la punta de llança de l'economia especulativa cap a una iniciativa amb els fonaments de l'ESS, cal fer esment a l'efecte "tracciador" que aquest exemple pot suposar sobre altres iniciatives que la mateixa cooperativa derivada de la seva activitat pot fer créixer (creació de xarxes de suport mutu, iniciatives encaminades a mancomunar serveis per comunitats de veïns, processos participatius i facilitació per resolució de conflictes, dinamització i impuls de nous models d'habitatge, etc.).

COOPERATIVISME: BALUARD EN LA LLUITA CONTRA EL FEIXISME

Ivan Miró Acedo
Sociòleg
La Ciutat Invisible, SCCL

Els que ens agrupem en torn a la bandera internacional dels set colors, símbol de l'aliança i la pau, davant la provocació dels professionals de la guerra, no podem de cap manera abstenir-nos en prestar la nostra decidida col·laboració. I en el mateix sentit les nostres entitats, que tants associats tenien i tenen l'arma al braç al carrer: han sabut complir amb el seu deure com baluards antifeixistes, com avançades de la pau i com institucions proletàries, creades per al poble i sostingudes pel poble.

*Acción Cooperatista,
31 de juliol de 1936.*

Revista *Acción Cooperatista*, 698 de 31 de juliol de 1936.

Així definia l'editorial d'*Acción Cooperatista*, portaveu de la Federació de Cooperatives de Catalunya, les cooperatives catalanes: “baluards antifeixistes”. Ho feia reportant quina havia estat la resposta del cooperativisme català davant del cop d'Estat feixista del juliol de 1936, quan aquestes institucions econòmiques populars, al costat de la resta d'organitzacions obreres, es posaren al servei de la massiva resposta del poble treballador i republicà, que aconseguí, amb el seu sacrifici, aturar el cop d'Estat a Catalunya. “El poble que parlà a les urnes ha hagut de confirmar per les armes la seva victòria”, certificava el periòdic cooperatiu en els seus titulars.

El juliol del 36, tanmateix, el compromís antifeixista del cooperativisme català no s'expressà tant en la mobilització miliciana de les seves bases, una tasca que des del mateix moviment es reconegué més pròpia de les organitzacions sindicals i polítiques, sinó a exercir de nou el seu rol històric de rereguarda econòmica del conflicte social. “Des del primer moment”, s'afirmava, “les nostres cooperatives es convertiren en centres d'aprovisionament de les milícies”. Poques hores després del cop, els òrgans federatius també posaven totes les existències de les cooperatives, tant de consum com de producció, al servei del nou Comitè Central de Proveïments. Així, el cooperativisme obrer català prestava “la seva col·laboració franca i decidida a les forces i milícies del poble que amb tanta abnegació es llançaren espontàniament a la lluita”, i ho feia subratllant, a més, la presència en la lluita de “tants companys enrolats en la nostra organització, i no poques companyes animoses, pertanyents a les sindicals llibertàries, socialistes, comunistes i a partits republicans d'esquerra.”¹

A més d'exercir de rereguarda econòmica, el cooperativisme català també desplega la vessant miliciana del compromís antifeixista. Fou el cas de la Unió de Joventuts Cooperatistes de Catalunya, fundada oficialment el 30 d'agost de 1936, a l'abric de la guerra i la revolució, que comptà amb les seccions juvenils de les cooperatives dels barris barcelonins de Gràcia i Sant Andreu, que en foren les impulsores, així com les de Manresa, Terrassa, Sabadell, Igualada, Mataró, Súria, Viladecans, Fuliola, Esparreguera, Fígols, Cornellà de Llobregat, l'Agrupació Vidriera de Sants i la Unió de Cooperadors de Barcelona, la potent fusió de les cooperatives de consum barcelonines que nasqué amb 93.000 famílies associades. La Unió de Joventuts, amb més èmfasi que els òrgans federatius, expressà un clar tarannà revolucionari i recalca “el paper important que desenvolupen les cooperatives com factor anticapitalista”,² un posicionament que tingué traducció pràctica en el combat. El primer número de la seva publicació, *Tremp*, s'iniciava amb un contundent titular: “El feixisme serà vençut. És precís anorrear el capitalisme espanyol”.³

Aquell compromís de la Unió de Joventuts significà l'enrolament de milicians cooperativistes al front de guerra d'Osca, que comportà els primers companys caiguts, com Faust Castells i Francesc Martí, de la cooperativa Teixidors a Mà de Gràcia, i d'Elisa, o Felissa, Garcia, de la cooperativa L'Andreuena, que segons *Tremp*, “morí quan lluitava per conquerir l'emancipació que havia desitjat en vida. Felissa Garcia és una joia que adornarà el llibre dels herois caiguts per la metralla del feixisme assassí”.⁴

A la fi de la guerra, i amb la derrota republicana, el compromís antifeixista del cooperativisme català, tant en la rereguarda econòmica com en les milícies populars, fou cobrat car per les autoritats del nou règim franquista. La persecució a les cooperatives es manifestà amb la confiscació de les entitats a l'empara de la Ley de Confiscación de Bienes Marxistas, confiscacions que només es produïren a Catalunya i afectaren centenars de cooperatives de consum i una trentena d'agràries i de producció, sobretot situades fora de les grans ciutats.⁵

Aquell massiu robatori feixista del patrimoni cooperatiu significà l'inici de la fi del cooperativisme obrer català, amb els seus dirigents exiliats, com Joan Ventosa i Roig, o afusellats, com Joan Peiró, o empresonats com Pere Aguilera, o en un exili interior,

Debat “Les cooperatives davant l'ascens de l'extrema dreta”, organitzat per la Fundació Roca Galès, el 28 de novembre a La Model de Barcelona.

com Micaela Chalmeta; i amb tots els organismes federatius democràtics clausurats i substituïts per òrgans sota el control del sindicat vertical, com les Uniones Territoriales de Cooperativas (UTECA), fet que provocà que l'Estat espanyol fou expulsat de l'Aliança Cooperativa Internacional. La repressió al cooperativisme català s'allargaria fins als anys cinquanta, amb accions com la clausura de Centre d'Estudis Cooperatius fundat per Albert Pérez Baró, i només pogué reorganitzar-se legalment – com a moviment federatiu democràtic – amb la fi del règim franquista.

COOPERATIVISME D'ALLIBERAMENT ENFRONT DELS NOUS FEIXISMES

Els feixismes clàssics, com l'alemany, l'italià o l'espanyol, es dedicaren a reprimir durament el cooperativisme obrer, independent i democràtic, en una onada de terror de classe que s'erigí precisament com la resposta capitalista a l'emergència d'una força obrera internacional. Els assalts a les cooperatives socialistes italianes, per exemple, per part dels camises negres de Mussolini, s'expliquen per la necessitat dels moviments feixistes d'acabar amb aquells contraforts obrers –econòmics, culturals, de sociabilitat, un “immens capital social i organitzatiu dels treballadors”⁶...– per tal de consolidar el projecte polític i econòmic de les classes dominants. I a l'inrevés, el cooperativisme obrer, davant d'aquella onada tenebrosa que arrencà a l'Europa d'entreguerres, tingué un compromís nítidament antifeixista, com el cooperativisme obrer català dels anys trenta, que l'exercí tant des del punt de vista econòmic com milicià.

Menys conegut és el paper que els moviments polítics de resistència antifeixista atorgaren al cooperativisme, i és significatiu rescatar-lo perquè ens mostra pistes de futur. Com el cas del Conseil National de la Résistance, la gran aliança de la resistència francesa contra l'ocupació nazi i el col·laboracionisme del règim de Vichy. Format per totes les branques combatents, els sindicats socialistes i comunistes i un ampli ventall de forces polítiques –des de l'esquerra comunista fins a la dreta conservadora i catòlica–, el seu programa aprovat el 15 de març de 1944 expressà, al costat d'una ruptura política amb el règim feixista, la necessitat també d'una ruptura econòmica. Així, incloïa, en els objectius de la reconstrucció antifeixista de França, la “instauració d'una veritable democràcia econòmica i social que impliqui la supressió dels grans feus econòmics i financers en la direcció de l'economia”; “una organització racional de l'economia que asseguri la subordinació dels interessos particulars a l'interès general”, “el retorn a la nació de tots els grans mitjans de producció” i, significativament, “el desenvolupament i sosteniment de les cooperatives de producció, de consum, de venda, agrícoles i artesanals”.⁷

Avui novament patim l'auge de l'extrema dreta arreu del planeta, patrocinat per un capitalisme global que empeny els pobles a la violència i a la guerra per tal de salvar-se com a sistema. Com als anys trenta del segle xx, els nous feixismes són la resposta de les elits globals al caos sistèmic –geopolític, econòmic, ecològic i social– que elles mateixes han provocat. Finançant discursos d'odi, utilitzant les xarxes socials com a plataformes de manipulació de masses, les noves dretes radicals conquisten el poder polític en nombrosos països i escoren el “sentit comú” social cap al racisme, la xenofòbia, el militarisme, el classisme o el masclisme. Neoliberal i autoritària, la nova onada reaccionària global –de Trump a Milei, de VOX a Aliança Catalana, d'Orban a Netanyahu– naturalitza les desigualtats socials

Manifestació "Així no es pot viure" contra la pujada dels preus del lloguer i manca d'habitatge del maig de 2022.

i les segregacions racials, legítima la dominació política i econòmica d'un pocs contra les majories i soscava les bases més elementals de qualsevol projecte de democratització política i social.⁸

Davant d'aquesta nova bifurcació històrica, el cooperativisme català actual no pot romandre únicament com un “operador econòmic en el mercat”, sinó que ha d'exercir la seva responsabilitat política i social. Actualitzant aquell “Cooperativisme al servei del poble” de les cooperatives catalanes del juliol del 36, avui cal un *cooperativisme d'alliberament* que treballi en diferents plans contra l'opressió que ja exerceixen les noves dretes radicals, estiguin al poder formal o no. En l'àmbit comunitari, amb l'enfortiment de les estructures socioeconòmiques territorials, i la creació de llocs de treball i habitatge cooperatius i projectes materials de sobirania a escala local, que barrin el pas al feixisme sobre el terreny. En l'àmbit comunicatiu, cultural i educatiu, socialitzant imaginaris alliberadors, potenciant l'art i la cultura compromesa, fomentant la reflexió crítica i l'ètica de la solidaritat. En l'àmbit social, aprenent de les pràctiques feministes, ecologistes o del moviment per l'habitatge, i construint un cooperativisme divers i antiracista, amb presència activa de persones migrants i racialitzades, posicionat políticament contra el racisme estructural com la llei d'estrangeria. I en l'àmbit del canvi sistèmic, participant d'aliances per a la construcció d'un altre model polític i econòmic general, que deixi enrere les bases econòmiques del feixisme, ja que la descomposició social i ecològica que produeix el capitalisme i l'ascens de l'extrema dreta van de la mà.

1- *Acción Cooperatista*, núm. 690-691, 31 de juliol de 1936.

2- Garner, J. “Cooperativisme Revolucionari: la Unió de Jovents Cooperatistes de Catalunya”, *Cooperació Catalana* núm. 282, novembre del 2005.

3- *Tremp* núm. 1, 1 d'octubre de 1936.

4- *Tremp*, op.cit. Per una biografia d'Elisa García Sáez (1916- 1936), cooperativista de L'Andreuena, treballadora a la Fabra i Coats i membre de la UGT i del POUM. Vinyes. P. *Elisa García, cooperativista i milicià antifeixista*. Llop Roig, 2021.

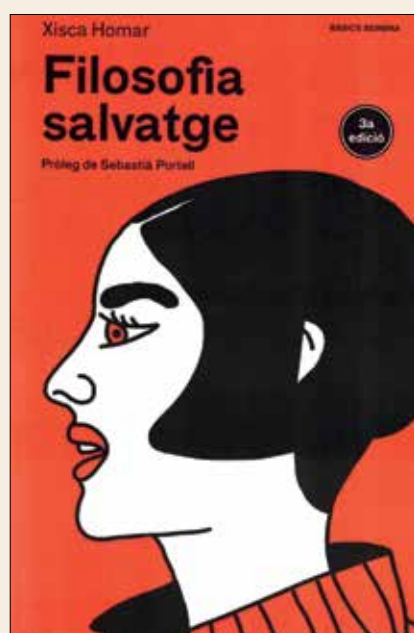
5- *Informe sobre els patrimonis confiscats a les cooperatives el 1939*. Generalitat de Catalunya, 1983.

6- Domènech, A. *El eclipse de la fraternidad*. Akal, 2019.

7- Andreassi, A. “Fascismo y antifascismo: 1922-1945” a: Sánchez Cervelló, J. (coord.). *El pacto de la No intervención: La internacionalització de la Guerra Civil espanyola*. URV, 2009.

8- Urban, M. *Trumpismos: Neoliberales y Autoritarios. Radiografía de la derecha radical*. Verso, 2024.

Redescobrir la filosofia des del vessant més quotidià

Ricard Pedreira
Economista

“Un mosaic de textos suggeridors... en què ens ofereix espurnes per encendre debats, sobre l'educació, la cultura, el feminisme, la sexualitat, les xarxes socials... i molts d'altres” (de la contraportada).

L'autora, Xisca Homar, va néixer a Alaró, Mallorca, el 1985 i és llicenciada en filosofia, per la Universitat de València. Aquest llibre està format per una selecció dels seus assajos en el diari *Ara Balears*, on col·labora.

Aquesta vegada no és un text directament sobre cooperatives, sinó previ. Vaig escollir el llibre pel seu títol, francament. Després, el vaig trobar força interessant.

“La modernitat, que no ha acabat encara, és una època de burocràcia.

(*Kafka i les oposicions docents*) Una màquina laberíntica organitza les nostres societats: Els processos d'educació, els sanitaris, els fiscals, els punitius (...). Des del segle XIX, l'administració estatal va necessitar una burocràcia per imposar-se. I els bons treballadors havien de tenir dues qualitats fonamentals: l'aptitud d'obeir i el talent per actuar amb disciplina, sense saber el perquè, sense que el seu treball quotidià perseguís cap finalitat”.

A *Som l'occident culpable*, exposa sense embuts: “... aquesta fe cega en el fet que l'economia capitalista global eliminaria les diferències ètniques i religioses, i que ens portaria a la prosperitat i la pau mundial, s'ha estavellat... Els governs no en són responsables ni ens representen... una onada de feixisme

recorre Europa i fa poc hem estat es-
pectadores incrèduls de la victòria de
Trump, als EUA". Per sort, hi ha altres
realitats, com el cooperativisme, que
fan posar-nos de peus a terra i potser
no està tan estès com alguns voldríem,
però a poc a poc es va fent camí. No
obstant això, la lluita contra els com-
portaments capitalistes es fa cada ve-
gada més evident i espectacular i hi ha
experiències notables, com el grup basc
Corporación Mondragón, format per un
centenar de cooperatives associades.

A *Merry crisi!* continua així: "El ca-
pitalisme està en crisi, però no hem for-
mulat encara una alternativa sòlida per
abandonar aquesta manera de viure i de
consumir". Davant de Voltaire, que va
fer que la vida de luxe i confort semblés

un objectiu polític i econòmic legítim,
Rousseau fou el primer a sospitar que la
nostra societat comercial tenia la finali-
tat de mantenir la majoria al servei d'una
minoria d'autoritat il·legítima... corrupta
i desigual, que no escoltava, ni donava
veu al malestar de la gent comuna".

Altres títols curiosos són *Per què Sò-
crates no volgué ser polític*, *La filosofia
hauria de fer-se viral*, *No necessitem
"followers"*, *necessitem amics* o *L'edu-
cació és un acte d'amor*.

Té una gran facilitat per citar mes-
tres antics i contemporanis, d'Hannah
Arendt i Franz Kafka a Marina Garcés i
Arcadi Oliveres, de Friedrich Nietzsche
o Aristòtil a Simone de Beauvoir o Je-
an Paul Sartre, per il·lustrar les seves
idees.

Pensa que estem en perill i que hem
de fer el boicot al turista que habita en
nosaltres, que som animals que llegei-
xen i que el neoliberalisme és una festa,
que Sòcrates no volgué ser polític i que
la filosofia hauria de fer-se viral.

Un altre punt important: hem de
lluitar contra l'estupidesa. No hem de
conformar-nos amb el que no podem
fer i el que no sabem fer. I per això
cal aprendre (i ensenyar) a pensar de
manera lliure i valenta. A la joventut (i
també als grans) hem de presentar-los
els fets perquè puguin aprendre i aju-
dar-los a fer coses noves. És l'única ma-
nera d'anar endavant.

HOMAR, Xisca

Filosofia salvatge

València: Sembra llibres COOP. V., 2023

ISBN 9788416698912

130 pàgines

19 x 12,4 cm

Aquest llibre el trobareu al
Centre de Documentació
Cooperativa

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

AMB EL SECTOR EDITORIAL I LLIBRER DEL PAÍS VALENCIÀ

Fem una crida a llegir llibres de l'editorial cooperativa **Sembra llibres**
i donar suport per les pèrdues produïdes per la *barrancà* de la comar-
ca de l'Hora Sud, així com de la resta d'editorials, llibreries i teixit
cultural i popular valencià arrasat per la gota freda.

Algunes de les editorials afectades són: Editorial Afers (Catarroja),
L'Orquídia de Darwin (Torrent), Llibres de l'Encobert (Torrent), Sem-
bra llibres (Benimaclet-València), Edicions del Camacuc (Paiporta),
Edicions del Buc (la Pobla de Farnals), Andana Editorial (Picassent),
Edicions Tres i Quatre (València), Edicions Bromera (Alzira) i Edi-
cions del Bullent (Picanya).

Llista exhaustiva d'editorials afectades de l'Associació d'Editorials del
País Valencià: www.editorialsvalencianes.org/editorials-2

També podeu ajudar les **llibreries afectades**, col·laborant amb la cam-
panya Tornem la vida a les llibreries #dana2024 del Gremi de Lli-
brers de València: www.gremidellibres.com/tornem-vida-llibreries/

Representem,
agrupem,
acompanyem i
visibilitzem...

un model laboral compromès
amb la comunitat que es basa
en els valors d'autoajuda,
responsabilitat, democràcia,
igualtat, equitat i solidaritat.

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
Premià 15, 1a planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62

cooperativest treball.coop

Participa en
la cultura
cooperativa!

T'ho expliquem a
nexe.coop

PREMIS ECONOMIA SOCIAL

A punt per la propera edició?

Els **Premis economia social 2025** repartiran més de 9.000 euros en premis pels millors treballs de **FI DE GRAU, FI DE MÀSTER I FI DE POSTGRAU** sobre una temàtica vinculada a:
ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVES

**CONVOCATÒRIA OBERTA
A PARTIR DE GENER DE 2025**